

Mishnah Keritot, chapter 6

משנה כריתות פרק ו

(1) If one brings a doubtful guilt-offering and found out afterwards that he did not sin, if it was before the animal was slaughtered [since it is not needed it is no longer considered sanctified and] it goes out to pasture among the flock [without any limitations] these are the words of Rabbi Meir [who maintains that when one separates an animal it is only with the intention if it is needed] but the Sages say: [It became sanctified since they maintain that when one separates an animal for a doubtful offering he has in mind to sanctify the animal even if it not needed, thus] it is left to pasture until it becomes blemished and then is sold and the money goes toward a freewill-offering. Rabbi Eliezer says: It should be offered for if it does not come for this sin it comes for another sin (see Mishnah 3). If he finds out [that he, in fact, did not sin] after the slaughter, the blood is poured out and the flesh is removed to the place of burning [as are all disqualified offerings]. Rabbi Yose says: Even if [he finds out that he did not sin and] the blood is still in the vessel [since the vessel sanctifies the offering and is considered as if already offered] it should be sprinkled and the flesh is eaten [the *halachah* does not follow Rabbi Yose].

(2) However the law is not the same regarding a definite guilt-offering [there the Sages agree that when one separates an animal his intention is to sanctify the animal only if it is needed, thus], if before the animal was slaughtered [he found

רבנו עובדיה מברטנורא

א המביא אשם תלוי. יצא וירעה בעדר. עם שאר צאנו כחולין גמורים. דסבר ר' מאיר, כיון דלא צריך ליה לא מקדיש ליה: **ירעה עד שיסתאב**. דמתוך שלבו נוקפו בשעת הפרשה ומתירא מספק החטא גמר ומקדיש ליה ואע"פ שלא יצטרך, הלכך ירעה עד שיפול בו מום ויפלו דמיו לנדבה להביא מדון עולת נדבה. והלכה כחכמים: **הדם ישפך**. לאמה שבמקדש [צ"ל שבעורה]: **לבית השרפה**. ואע"ג דחולין שנשחטו בעורה טעונים קבורה, האי הוי כובח פסול שטעון שרפה: **נזרק הדם**. קודם שנודע לו: **יאכל**. הבשר. דרחמנא אמר (ויקרא ה) והוא לא ידע ונסלח לו, בשעת סליחה לא תהא ידיעה. והכא נמי בשעת זריקת הדם דהיינו שעת סליחה לא היתה ידיעה, והרי גמר כל כפרת ספיקו, והוי ליה אשם תלוי כשר: **אפילו הדם בכוס יזרק**. דסבר ר' יוסי, כלי שרת מקדשין את הפסול ליקרב, וכל העומד ליזרק כזרוק דמי, והוי כאילו נזרק הדם כבר קודם שהיתה לו ידיעה. ואין הלכה

א המביא אשם תלוי, ונודע לו שלא חטא, אם עד שלא נשחט, יצא וירעה בעדר, דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים, ירעה עד שיסתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה. רבי אליעזר אומר, יקרב, שאם אינו בא על חטא זה, הרי הוא בא על חטא אחר. אם משנשחט נודע לו, הדם ישפך, והבשר יצא לבית השרפה. נזרק הדם, הבשר יאכל. רבי יוסי אומר, אפילו הדם בכוס, יזרק, והבשר יאכל: **ב אשם ודאי**, אינו כן. אם עד שלא נשחט,

out that he did not sin] it goes out to pasture among the flock [without any limitations] if [he found out] after it was slaughtered it is buried [as is the law regarding all unsanctified animals slaughtered in the Temple compound] if [he found out] after the sprinkling of the blood the flesh is removed to the place of burning [as is the law for regarding all disqualified offerings].

However, the law regarding an ox to be stoned is not so [i.e., not as the doubtful guilt-offering], if before the animal was stoned [it was discovered that it was not this ox that killed a person] it goes out to pasture among the flock, if after it was stoned it is permitted for use. The heifer whose neck is to be broken [for the unsolved murder] is not so if before its neck was broken [the murderer was found] it goes out to pasture among the flock if after its neck was broken it is buried on the spot [and no benefit may be obtained from it] because it was brought at the outset because of a doubt and it in fact atoned the doubt and thus has served its purpose.

(3) Rabbi Eliezer says: One may freely bring a doubtful guilt-offering on any day and at any time he chooses [since in any case it is considered a freewill offering].

רבנו עובדיה מברטנורא

כר' יוסי: **ב אשם ודאי אינו כן**. בההיא לא פליגי רבנן. דאם נודע לו עד שלא שחטו שלא חטא, יצא וירעה בעדר, דטעמא דרבנן באשם תלוי כיון דלבו נוקפו גמר ומקדיש מספק, אבל אשם ודאי כגון אמרו לו אכלת קודש ונודע שלא חטא שהוזמו העדים, אי נמי כסבור קודש אכל ונמצא חולין, איגלאי מלתא דהקדש טעות היה: **הרי זה יקבר**. כיון דלא קדיש הוי כחולין שנשחטו בעורה דטעונין קבורה: **נזרק הדם הבשר יצא לבית השרפה**. בגמרא מפרש דמי ששנה לעיל הרי זה יקבר, לא שנה הכא הבשר יצא לבית השרפה, דכיון דסבר דאשם ודאי חולין הוא ולא קדיש לעולם, אינו נשרף אלא נקבר: **שור הנסקל אינו כן**. כאשם תלוי. דהכא לא פליגי רבנן. שאם נודע שלא הרג יצא וירעה בעדר: **עגלה ערופה אינה כן**. כאשם תלוי. שאם עד שלא נערפה נמצא ההורג, תצא ותרעה בעדר. ורמב"ם פירש, שור הנסקל אינו כן כאשם ודאי, דאשם ודאי משנשחט הרי זה יקבר, ושור הנסקל כשנודע לאחר שנסקל מותר בהנאה. ועגלה ערופה אינה כן כשור הנסקל, דשור הנסקל אם נודע משנסקל מותר בהנאה, ועגלה ערופה אם נודע ההורג משנערפה העגלה תקבר במקומה: **כיפרה ספיקה**. בשעת עריפה. שהרי עדיין ספק היה והלכה לה, הלכך אסורה בהנאה ותקבר כדין כל העגלות הערופות: **ג מתנדב אדם אשם תלוי**. דכל עצמו של אשם תלוי נדבה הוא. דאי סלקא

יצא וירעה בעדר. משנשחט, הרי זה יקבר. נזרק הדם, הבשר יצא לבית השרפה. שור הנסקל, אינו כן, אם עד שלא נסקל, יצא וירעה בעדר. משנסקל, מותר בהנאה. עגלה ערופה, אינה כן. אם עד שלא נערפה, תצא ותרעה בעדר. משנערפה, תקבר במקומה, שעל ספק באה מתחלתה, כפרה ספיקה והלכה לה: ג רבי אליעזר אומר, מתנדב אדם אשם תלוי בכל יום ובכל שעה שירצה, והיא

Such an offering was known as the guilt-offering of the pious. It was said regarding Bava ben Buti that he used to freely offer a doubtful guilt-offering every day [because of his fear that maybe he sinned] except on the day following Yom Kippur [where he had no such fear since Yom Kippur atoned]. He said: By this Temple! Had they allowed me I would have offered one even then, but they said to me wait until you have come to a state of doubt. However the Sages say: One may not bring a doubtful guilt-offering except for a sin for which the intentional willful transgression is subject to *karet* and its unintentional transgression subject to a sin-offering [and this is not considered a freewill offering rather an obligatory offering].

נְקִרְאָת אֲשֶׁם חֲסִידִים. אָמְרוּ עָלָיו עַל בָּבָא בֶן בוּטִי, שֶׁהָיָה מִתְנַדֵּב אֲשֶׁם תְּלוּי בְּכָל יוֹם, חוּץ מֵאַחַר יוֹם הַכַּפּוּרִים יוֹם אֶחָד. אָמַר, הִמְעוֹן הָזֶה, אִלוּ הָיָו מְנַיְחִים לִי, הָיִיתִי מְבִיא, אֶלָּא אוֹמְרִים לִי הִמְתֵּן עַד שֶׁתִּכְנַס לְסַפֵּק. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים, אֵין מְבִיאִים אֲשֶׁם תְּלוּי אֶלָּא עַל דְּבָר שֶׁזְדוֹנוֹ כָּרַת וְשִׁגְגוֹת חֲטָאֵת: ד' חֵיבִי חֲטָאוֹת וְאֲשָׁמוֹת וְדָאִין שֶׁעֵבֵר עָלֵיהֶן יוֹם הַכַּפּוּרִים, חֵיבִין לְהֵבִיא לְאַחַר יוֹם הַכַּפּוּרִים. חֵיבִי אֲשָׁמוֹת תְּלוּיִין, פְּטוּרִים. מִי שֶׁבָּא עַל יְדוֹ סַפֵּק עֵבֵרָה בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים אֶפְלוּ עִם חֲשָׁקָהּ, פְּטוּר, שֶׁכָּל הַיּוֹם מְכַפֵּר: ה' הָאֲשָׁה שֵׁישׁ עָלֶיהָ

(4) Those who are liable to a sin-offering or to definite guilt-offering [for specific transgressions], and Yom Kippur intervened are still subject to bring them after Yom Kippur [this is deduced from the verse: "Before the Lord you will be purified from all your sins" (Leviticus 16:30), i.e., those sins which are known by the Lord only, excluding those transgressions which are known to the transgressor]. However those who are subject a doubtful guilt-offering are exempt [since for that he has attained atonement through Yom Kippur]. He who has committed a doubtful sin on the day of Yom Kippur even at twilight is exempt because the whole day effects atonement.

(5) A woman who is liable a bird sin-offering for a doubt [i.e., a doubtful

רַבֵּנוּ עוֹבְדֵיהָ מִבְּרִטְנוֹרָא

דעתך חובה הוא, כי מתיידע ליה שחטא אמאי מייתי חטאת, אלא שמע מינה נדבה הוא: חוץ מאחר יום הכפורים. דשאר ימות השנה הוא דאיכא למיחש בספק שום חטא שמא עשה או לאו, אבל השתא ליכא למיחש דהא כיפר יום הכפורים: וחכמים אומרים אין מביאין אשם תלוי. דהיינו טעמא דמייתי אשם תלוי מקמי דמתיידע ליה להגן עליו מן היסורים עד שיוודע לו, שהתורה חסה על גופו של ישראל, ואין אשם תלוי בא בנדבה. והלכה כחכמים: ד' חייבין להביא לאחר יום הכפורים. דאמר קרא (ויקרא טו) מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו, חטא שאין מכיר בו אלא המקום דהיינו שלא נודע לו שחטא, יום הכפורים מכפר. אבל חטא דאיכא דידע ביה חוץ מן המקום, אין יום

halachakally valid birth] and Yom Kippur intervened she is still liable to bring it after Yom Kippur because [she may be missing atonement she may not eat of sanctified foods, therefore, it is only through] it [that it] renders her fit to eat of sacrifices. If a [birthing] bird sin-offering was brought on a doubt

and after its neck was pierced it became known [that there was no need for it] it must be buried [although only animals slaughtered in the Temple are prohibited from any benefit and must be buried the Rabbis instituted the same for bird offerings, that were pierced, lest it be confused with animal sacrifices].

(6) [There are six types of guilt-offerings four of them, מעילה, תלוי, גזילות, and גזילות, and שפחה חרופה require a value of at least two shekel and must be a ram in its second year, there are two guilt-offerings that do not have these requirements they are נזיר and מצורע]. If one set aside two sela [which is the same as two shekel] for a guilt-offering and he bought with them two rams for a guilt-offering if [now at a later date the value went up and at present] one [ram] was worth two sela it may be offered for a guilt-offering and the other [since it was bought with the intention of a guilt-offering it] is left to pasture until it becomes blemished and

רבנו עובדיה מברטנורא

הכפורים מכפר: ה חטאת העוף ספק, כגון שילדה ואין יודעים אם מין חיוב אם מין פטור: מפני שמכשירתה לאכול בזבחים. דמחוסרת כפרה היא מספק, ואינה יכולה לאכול בקדשים עד שתביא כפרתה: משנמלקה נודע לה. שלא ילדה: הרי זו תקבר. בדין הוא דמותרת בהנאה, דחולין גמורים היא, דמשום שנשחטה בעזרה ליכא למיסר, דלא אסרה תורה אלא שחיטה, אבל מליקה לא. אבל רבנן גזרו דאסורה בהנאה שמא יאמרו נהנין מחטאת העוף ספק. וחטאת העוף הבאה על הספק אינה נאכלת, דשמא חולין היא ונבלה היא, דמליקה נבלה בחולין. ואסורה נמי בהנאה, דשמא קודש היא וקודש שאינו נאכל אסור בהנאה: ו המפריש שתי סלעים. שכך הוא דין אשם, דכתיב באשם מעילות (שם ה) בערכך כסף שקלים בשקל הקודש לאשם, ותרגום שקלים סלעים. ואשם גזילות ואשם תלוי למדים מאשם מעילות בגזירה שוה, נאמר כאן בערכך, ונאמר להלן בערכך. ואשם שפחה חרופה נמי, הואיל והוא איל, הוי אף הוא בכסף סלעים כשלשת אשמות הללו שהן איל. אבל אשם מצורע ואשם נזיר דבתרווייהו כתיב כבש לאשם, אינן באים בכסף שקלים: אם היה אחד מהן יפה שתי סלעים. אע"פ שבשעת הפרשה לא היה יפה אלא סלע, אם בשעת כפרה יפה שתיים, כשר, דבמה שהוא שוה בשעת כפרה אולינן, הלכך אותו שהוא יפה עכשיו בשעת כפרה שתי סלעים יקרב לאשמו, ואע"פ שלא קנהו מתחלה אלא בסלע, והשני ירעה, לפי שנקח במעות

חטאת העוף ספק, שעבר עליה יום הכפורים, תיבת להביא לאחר יום הכפורים, מפני שמכשירתה לאכול בזבחים. חטאת העוף הבאה על ספק, אם משנמלקה נודע לה, הרי זו תקבר: ו המפריש שתי סלעים לאשם ולקה בהן שני אילים לאשם, אם היה אחד מהן יפה שתי סלעים, יקרב לאשמו, והשני ירעה עד

then it is sold and the money goes to the fund for freewill offerings. If he bought with the money [set aside for guilt-offerings] two rams for ordinary use [instead and] one [was] worth two sela and the other worth ten zuz [two and a half sela], that which is worth two sela is [may be] offered for his guilt-offering and the other [may be used] for [funding of] his

misappropriation which equal two sela for the ram plus the fifth fine for misappropriation, he then brings an additional misappropriation guilt-offering]. If [he bought with the two sela set aside for guilt-offerings] one [ram] for a guilt-offering and the other for ordinary use [thus he is guilty of misappropriation in the amount of one sela], that which is worth two sela is offered for his guilt-offering and the other [if it, too, is worth two sela it is offered as a guilt-offering] for his misappropriation and with it he brings a sela [the principal value of his misappropriation for buying the second for ordinary use] and its fifth [fine].

(7) If one set aside his sin-offering and then died, his son may not offer [it for him since there is no atonement for one after he died, nor may he offer] it after him [for his own personal use if he had transgressed]. [Furthermore] one may not offer a sin-offering set apart for one sin for use for another sin moreover, one may not offer a sin-offering set aside for consuming forbidden fat yesterday for

רבנו עובדיה מברטנורא

אשם ולשם אשם, ויפלו דמיו לנדבה, דהכי קיימא לן מותר אשם לנדבה: לקח בהם שני אילים לחולין, לאכילה. מעל במעות ויצאו לחולין: יפה עשרה זוזים. כדי שתי סלעים שמעל בהן, וחומשן, שהסלע ארבעה זוזים: היפה שתי סלעים יקרב לאשמו. לשם אותו אשם שהפריש עליו המעות: והשני למעילתו. מפרש בגמרא, לא שיקריב אותו לאשם, אלא שיתננו לגובר בשביל שתי סלעים שהוציא לחולין, שנתחייב בהן ובחומשן, שהם בין הקרן והחומש עשרה זוזים. ויביא אשם בשתי סלעים מביתו לקרבן מעילה: אחד לאשם ואחד לחולין. לקח בשתי סלעים שהפריש שדהו קודש, שני אלים אחד לאשם ואחד לאכילת חולין, ומעל בסלע: אם היה של אשם יפה שתי סלעים יקרב לאשמו. הראשון, שהרי לשמו נלקח ממעות שנפרשו לו: והשני, שהוא חולין, יקרב למעילתו לאשם מעילות על שהוציא סלע אחת של קודש לחולין. וכגון דאידו נמי יפה שתי סלעים, דאין אשם מעילות פחות משתי סלעים כסף: ויביא עמה סלע וחומשה. קרן שמעל בו, וחומשה,

שִׁסְתָּאב וַיִּמְכֹּר וַיְפִלוּ דִמְיֹו לְנִדְבָהּ. לְקַח בְּהֵן שְׁנַי אֵילִים לְחֻלִּין, אֶחָד יִפֶּה שְׁתֵּי סְלָעִים וְאֶחָד יִפֶּה עֶשְׂרֵה זֹזִים, הִיפֶה שְׁתֵּי סְלָעִים יִקְרַב לְאֲשָׁמוֹ, וְהַשְּׁנַי לְמַעֲיֻלָּתוֹ. אֶחָד לְאֲשָׁם וְאֶחָד לְחֻלִּין, אִם הָיָה שָׁל אֲשָׁם יִפֶּה שְׁתֵּי סְלָעִים, יִקְרַב לְאֲשָׁמוֹ, וְהַשְּׁנַי לְמַעֲיֻלָּתוֹ, וַיְבִיא עִמָּה סְלַע וְחֻמְשָׁה: ז' הַמְּפָרִישׁ חֲטָאתוֹ וְמַת, לֹא יִבְיָאָהּ כִּנּוּ אַחֲרָיו, וְלֹא יִבְיָאָהּ מַחְטָא עַל חֲטָא, אֲפָלוּ עַל חֻלְב׃ שְׂאֵכַל אֲמַשׁ לֹא יִבְיָאָהּ

consuming forbidden fat today because it says: "His offering ... for his sin" (Leviticus 4:25), [i.e.,] the offering must be for that particular sin [only].

(8) One may bring with money dedicated to buy a lamb [for a sin-offering] a goat, or with that [money] which was dedicated to buy a goat one may bring a lamb, or with [that which was] dedicated to buy a lamb or a goat [one may bring]

turtle-doves or young pigeons; or with [that which was] dedicated to buy turtle-doves or young pigeons [one may bring] the tenth of an *eifah* [of fine flour]. How so? If a man set apart [money] for a lamb or a goat and he became poor, he may bring a bird-offering [and the remainder of the funds are considered unconsecrated, this is deduced from the verse regarding a sliding scale offering which states: "And the priest will make atonement **from** his **מהטאתו**" (Leviticus 5:6,10) we read this as meaning that there are times that one can attain atonement from a portion of the value sin-offering and the remainder is unconsecrated]; if he became still poorer he may bring a tenth of an *eifah*. If one set apart money for a tenth of an *eifah* and he became rich he must [add to the funds and] bring a bird-offering [this is deduced from the verse regarding the *eifah* offering which states: "And the priest will make atonement for him **על הטאתו**" (ibid. v. 13), we read this as meaning that there are times that one adds **על הטאתו** to attain atonement to the fine flour] if he became still richer he must bring a lamb or a goat. If he set apart a lamb or a goat and they became blemished [and he became poor, since they may be redeemed] if he wants he may bring with their value a

רבנו עובדיה מברטנורא

שהרי טלע הקדש הוציא לחולין: ז לא יביאנה בנו אחריו. אם שגג הבן בשגגת חטאת, לא יביא חטאת שהפריש אביו כדי שיכופר בה על שגגתו: ה מביאים מהקדש כשבה שעירה. אם הפריש מעות ליקח כשבה לחטאתו, יכול ליקח בהן שעירה אם ירצה: ה פריש לכשבה או לשעירה. הפריש מעות לקנות בהן כשבה או שעירה: ה עני. יביא בהן עוף, והשאר חולין. דכתיב בקרבן עולה ויורד גבי כשבה ושעירה, מחטאתו אשר חטא, דמשמע ממקצת הדבר שהפריש לחטאתו, שאם העני יביא עוף ממקצת דמים הללו. וגבי עוף נמי כתיב מחטאתו, דמשמע דאם העני יותר מביא ממקצת דמי העוף עשירית האיפה, וגבי עשירית האיפה כתיב על חטאתו, דמשמע אם העשיר יוסיף על הדמים הללו ויביא עוף, או אם העשיר יותר יביא כשבה או שעירה: ונסתאבה. הוממה: אם רצה

על חלב שאכל היום, שנאמר (ויקרא ד), קרבנו על חטאתו, שיהא קרבנו לשם חטאו: ח מביאין מהקדש כשבה, שעירה. מהקדש שעירה, כשבה. מהקדש כשבה ושעירה, תורין ובני יונה. מהקדש תורין ובני יונה, עשירית האיפה. כיצד, הפריש לכשבה או לשעירה, העני, יביא עוף. העני, יביא עשירית האיפה. הפריש לעשירית האיפה, העשיר, יביא עוף. העשיר, יביא כשבה ושעירה. הפריש כשבה או שעירה ונסתאבו, אם רצה יביא בדמיהן עוף. הפריש עוף

bird-offering, but if he set aside a bird-offering and it became blemished he may not bring with its value a tenth of an *eifah* since a bird-offering cannot be redeemed.

(9) Rabbi Shimon says: Lambs are always mentioned before goats in all places (see Exodus 12:5, Numbers 15:11). You may think that it is because they are preferred, therefore [after it states: Then he must bring his offering an unblemished female **goat** (Leviticus 4:28)] it states: “And if he brings a **lamb** as his offering (Leviticus 4:32), to teach you that both

are equal. Turtle-doves are usually mentioned before pigeons in most places. You may think that it is because they are choicer, therefore it states: A young pigeon or a turtle-dove for a sin-offering (ibid. 12:6), to teach you that both are equal. The father is usually mentioned before the mother in all verses [such as “Honor your father and mother” (Exodus 20:12)] you may think that it is because the honor due a father is greater than that due to a mother, therefore it states: “Every man must fear his mother and his father” (Leviticus 19:3), to teach you that both are equal. However, the Sages said: A father comes before a mother in all places [such as in returning a lost item or redeeming a prisoner] because both he [the son] and his mother are bound to honor the father. And so it is with the study of

רבנו עובדיה מברטנורא

יביא ברמיה עוף. כגון אם העני: שאין לעוף פדיון. דבפסולי המוקדשים כתיב (ויקרא כז) והעמיד את הבהמה לפני הכהן, והיה אפשר שיאמר והעמיד אותה, מזה תלמוד לומר הבהמה, לומר לך בהמה נפדית ואין עופות ולא עצים ולא לבונה ולא כלי שרת נפדים: **ט** כבשים קודמים לעזים. בכל דוכתא הקדים כבשים לעזים, דכתיב (שמות יב) מן הכבשים ומן העזים תקחו, (במדבר טו) או לשה בכבשים או בעזים. יכול האומר עלי עולה ויש לו כבש ועז יביא כבש דוקא, תלמוד לומר ואם כבש יביא קרבנו, ולעיל מניה כתיב והביא את קרבנו שעירת עזים, באן הקדים עז לכבש, ללמד ששניהם שקולים ואי זה מהן שירצה יביא: **תורים קודמין לבני יונה**. דברוב מקומות כתיב ברישא תורים והדר בני יונה: **אם זכה הבן לפני הרב**. שרוב חכמתו למד ממנו: **קודם את האב**. בכל מקום, כגון

ונסתאב, לא יביא בדמיו עשירית האִיפה, שאין לעוף פדיון: **ט** רבי שמעון אומר, כבשים קודמין לעזים בכל מקום. יכול מפני שהן מבחרין מהן, תלמוד לומר (ויקרא ד), ואם כבש יביא קרבנו לחטאת, מלמד ששניהם שקולים. תורין קודמין לבני יונה בכל מקום. יכול מפני שהן מבחרים מהן, תלמוד לומר (שם יב), וכן יונה או תור לחטאת, מלמד ששניהן שקולים. האב קודם לאם בכל מקום. יכול שכבוד האב עורך על כבוד האם, תלמוד לומר (שם יט), איש אמו ואביו תיראו, מלמד, ששניהם שקולים. אכל אמרו חכמים, האב קודם לאם בכל מקום, מפני שהוא ואמו חיבין בכבוד אביו. וכן

Torah if a son has merited to sit before the teacher, the teacher precedes before the father in all places because both he and his father are bound to

בְּתִלְמוּד תּוֹרָה. אִם זָכָה הֵינּוּ לְפָנַי הָרַב. קוֹדֵם אֶת הָאָב בְּכָל מְקוֹם, מִפְּנֵי שֶׁהוּא וְאָבִיו תִּיִּבִין בְּכָבוֹד רַבּוֹ:

honor the teacher.

רבנו עובדיה מברטנורא

להשיב אבירה, ולפרות מבית השבי, ולהחיות, ולפרוק עמו, ואם אביו תלמיד חכם אע"פ שאינו שקול כנגד רבו, אביו קודם לרבו, ואפילו רבו מובהק:

emishnah.com